

N:o 56.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 April 1884, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om antagande af en lag om tillämpning å Nora—Ervalla jernväg af bestämmelserna i förordningen den 15 Oktober 1880, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs.

Lag-Utskottet afgifver härmed utlåtande öfver en inom Andra Kam-maren af herr *Alb. Forsell* afgifven motion, N:o 69, hvilken blifvit till Ut-skottet hänvisad och eger följande lydelse:

»Uti § 1 af Kongl. förordningen den 15 Oktober 1880, innefat-tande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs, stadgas, bland annat, att »med jernväg förstås i denna förordning sådan enskild jernväg, för hvars anläggning Konungen medgifvit rätt till förvärfvande af erforderlig mark enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof».

»Med detta stadgande har naturligtvis afsetts att inskränka författnin-gens tillämpning till sådana enskilda jernvägar, som äro att anse såsom allmänna trafikleder och ej blott såsom bihang till någon industriel inrätt-ning eller egendom, och det har antagligen tillkommit under förutsättning, att för hvarje jernvägsanläggning af denna betydighet erhållits expropria-tionsrätt. Så är emellertid icke förhållandet med en af de äldsta jern-vägarna i riket, nemligen den som, under namn af Nora—Ervalla jernväg, öppnades för trafik redan år 1856 och som, med en längd af 18 kilometer, förenar Nora stad och Nora—Karlskoga jernväg å ena sidan med Ervalla

station på Köping—Hult jernväg å den andra och sålunda utgör en af mellersta Sveriges viktigaste trafikleder.

»För denna jernväg har Kongl. Maj:t genom nådiga bref af den 11 Juni och 2 November 1853 samt den 2 Mars 1854 dels medgifvit utbetalning af de utaf Rikets Ständer för anläggning af jernväg mellan städerna Nora och Örebro beviljade anslag och lån, dels fastställt uppgjord fullständig arbetsplan samt godkänt det mellan jernvägsbolagets direktion och Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader upprättade kontrakt om jernvägens anläggning; men intet af dessa nådiga bref, hvilka kunna sägas innefatta koncession å jernvägen, innehåller någon bestämmelse om rätt till expropriation af erforderlig mark, utan bolaget har uteslutande genom frivilliga öfverlåtelser förvärfvat den mark, å hvilken jernvägen är anlagd.

»På grund af denna omständighet lägger nu den ofvan angifna ordalydelsen i Kongl. förordningen den 15 Oktober 1880 ett formelt hinder i vägen för meddelande af lagfart å Nora—Ervalla jernväg, äfvensom för tillämpning å den samma af förordningens bestämmelser i öfrigt. Något annat skäl än detta rent formella kan ej tänkas, hvarför denna jernväg mera än andra enskilda jernvägar af samma betydenhet skulle betagas de förmåner, som ofta aberopade Kongl. förordning afser att bereda, och det är ganska sannolikt, att förordningens ordalydelse blifvit en annan, derest man icke vid dess antagande förbisett de omständigheter, under hvilka Nora—Ervalla jernväg tillkommit.

»För Nora—Ervalla jernvägsaktiebolag, såsom jernvägens egare, är det emellertid af icke mindre vikt än för öfriga jernvägsbolag att vinna ordning i sina eganderättsförhållanden och gent emot sina fordringsegare. För detta ändamål har bolagets styrelse i en till Kongl. Maj:t ingifven underdånig ansökan anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes förklara bestämmelserna uti förordningen den 15 Oktober 1880 till alla delar tillämpliga på bolagets jernväg, men denna anhållan har Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 23 November nästlidet år afslagit.

»Då det således icke synes vara möjligt att på administrativ väg vinna likställighet i här ifrågavarande afseende för Nora—Ervalla jernväg med öfriga enskilda jernvägar, och då en sådan likställighet icke kan anses annat än förenlig med billighet och rättvisa äfvensom med andan i förordningen den 15 Oktober 1880, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta en lag af innehåll, att, ehuru för Nora—Ervalla jernvägs anläggning expropriationsrätt icke medgifvits, bestämmelserna uti Kongl. förordningen den 15 Oktober 1880 angående lagfart, in-teckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning

af jernväg under konkurs, skola till alla delar vara tillämpliga på nämnda jernväg.»

Det bolag, som, under namn af Nora—Ervalla jernvägsbolag, bildades i ändamål att åstadkomma jernvägsförbindelse mellan städerna Nora och Örebro, var ett solidariskt bolag, enligt hvad dess första bolagsordning af den 26 April 1855 utvisar. Sedan sådan förbindelse åvägabragts genom anläggning af bredspårig jernväg mellan Nora och en å Köping—Hultsjernvägen norr om Örebro befintlig station, förr benämnd Dylta, numera Ervalla station, samt förstnämnda jernväg blifvit år 1856 för allmän trafik öppnad; antog bolaget, såsom egare af jernvägen, den 31 Januari 1870 ny bolagsordning, enligt hvars första § bolaget skulle hafva till föremål att, i enlighet med det mellan bolaget och Kongl. Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader den 20 Mars 1854 afslutade kontrakt, för all framtid underhålla Nora—Ervalla jernväg och å densamma ombesörja daglig forsling af personer och varor medelst regelbundna bantåg. Sedermera har bildats ett aktiebolag, benämndt Nora—Ervalla jernvägs aktiebolag, hvars bolagsordning blifvit af Kongl. Maj:t den 6 Maj 1881 fastställd, och som, enligt hvad samma bolagsordnings 1 § utvisar, hade till ändamål att af Nora—Ervalla solidariska jernvägsbolag öfvertaga ifrågavarande jernväg och att enligt förr omförmälda kontrakt framgent underhålla densamma och derå ombesörja daglig regelbunden fart med lokomotiv till personers och varors fortskaffande.

Utskottet har vid behandling af förevarande ärende haft tillgång icke allenast till omförmälda bolagsordningar, utan äfven till vederbörligen bestyrkta afskrifter af de uti motionen återopade Kongl. brefven af den 11 Juni och 2 November 1853 samt den 2 Mars 1854 och af kontraktet mellan Nora—Ervalla jernvägsbolags direktion, å ena, samt styrelsen för Allmänna väg- och vattenbyggnader, å kronans vägnar, å den andra sidan, af den 21 December 1853, äfvensom handlingarne rörande bolagets år 1883 gjorda, i motionen närmare omförmälda ansökan hos Kongl. Maj:t; och bestyrka dessa handlingar de af motionären uti motionen lemnade uppgifter. Det beviljade understödet af allmänna medel har utgått dels med 112,500 kronor såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, dels och såsom lån till belopp af 225,000 kronor; hvilket belopp blifvit till fullo inbetaldt. Bolaget lärer deremot hafva i skuld till enskilda personer för erhållna försträckningar.

Det har, vid sålunda upplysta förhållanden, syntes Utskottet obilligt, om den omständigheten, att Nora—Ervalla jernvägsbolag icke haft af nöden

att för jernvägens anläggning hos Konungen söka expropriationsrätt, utan på öfverenskommelsens väg förskaffat sig den för jernvägen erforderliga mark, skulle föranleda dertill, att egarne af samma jernväg, hvilken dock befunnits af den vigt och betydelse för det allmänna, att i och för dess utförande erhållits både statsanslag och låneunderstöd till belopp, som i förhållande till jernvägens längd, 1,6 mil, icke varit obetydliga, skulle gå förlustige de fördelar, hvilka förordningen den 15 Oktober 1880 afser att bereda egare af jernvägar, med hvilka, på ofvan omförmälda omständighet när, Nora—Ervalla jernväg torde kunna anses fullt likställd.

Utskottet, som sålunda funnit billighetsskäl tala för motionärens framställning, har af denna anledning och på det att ofvannämnda fördelar må tillgodokomma ej mindre Nora—Ervalla jernvägsaktiebolag än äfven det eller de öfriga jernvägsbolag, hvilka möjligen kunna befinna sig i samma ställning som nämnda bolag, uppgjort ett förslag till lag, genom hvars antagande nu anmärkta brist i förevarande del af vår lagstiftning skulle blifva afhulpen. Enligt detta förslag skulle det ankomma på Konungen att afgöra, huru vida 1880 års förordning i de delar, hvilka icke innehålla blotta öfvergångsstadganden, skall för jernvägar, tillkomna under liknande omständigheter som den ifrågakarande, göras gällande eller icke. Till stöd för samma bestämmelse vill Utskottet erinra ej mindre om den analogi, som derför kan hemtas från stadgandet i 19 kap. 14 § Strafflagen, än ock derom, att de förhållanden, hvilkas tillvaro enligt förslaget utgör förutsättning för sådan utsträckt tillämpning af 1880 års förordning, som nu blifvit ifrågasatt, uppenbarligen äro af beskaffenhet, att pröfningen af desamma snarare bör tillkomma Konungen än vederbörande domstol.

Då, såsom ofvan nämnts, den skilnad förefinnes mellan nu ifrågakarande jernvägar samt dem, å hvilka 1880 års förordning för närvarande är tillämplig, att här expropriation icke försiggått eller rätt dertill ens sökts, har Utskottet funnit det till förekommande af rättskollisioner vara nödigt att för beviljande af första gången sökt lagfart å jernvägen särskildt stadgas det vilkor, att sökande bolaget gitter förete fullständiga fångeshandlingar å all den till jernvägen hörande mark, äfvensom behörigen styrka, att icke någon del af den mark är intecknad för annan än bolagets gäld.

Utskottet hemställer alltså, med anledning af motionen,

att Riksdagen må för sin del antaga följande

Lag

angående utsträckt tillämpning af de i Förordningen den 15 Oktober 1880 meddelade särskilda föreskrifter angående

lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs.

Häri genom förordnas som följer:

Har bolag, som bildats i ändamål att anlägga jernväg och dertill af allmänna medel undfått understöd, åtkommit den för jernvägen erforderliga mark, utan att hafva hos Konungen sökt rätt att förvärfva densamma enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof; och var jernvägen för allmän trafik öppnad, när Förordningen den 15 Oktober 1880, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs, trädde i kraft, eger, uppå ansökning, Konungen förordna, att föreskrifterna i 1 till och med 22 §§ af nämnda förordning skola å sådan jernväg tillämpas; dock under vilkor, att, när lagfart å jernvägen första gången sökes, sökande bolaget gitter förete fullständiga fångeshandlingar å all den till jernvägen hörande mark äfvensom behörigen styrka, att icke någon del af den mark är intecknad för annan än bolagets gäld.

Stockholm den 21 April 1884.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation:

af Herr *Forssell*.

Herr *Berglöf* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.

Rättelse

i Lag-Utskottets Utlåtande N:o 55:

Sid. 9, rad. 6 nedifr. står: sälja planen.
läs: följa planen.
